

Suve künnisel

Vanarahva tarkust ei maksa eirata. Muistne ilmanennustus ütleb, et kui taevainemise pühal (seekord 21. mail) puhub külm põhjatuul, peab kogu suve kasukat käistpidi kaasa vedama. Siiani on seda tunda olnud.

Tuleb loota, et teine ennustus – kui 1. mail on külm, tuleb hea suvi – siiski peale jääb. Optimismi lisab seegi, et uus kuu luuakse 22. juunil kell 22.35, mis on esmaspäev. Selle kohta öeldakse: kui kuu luuakse esmaspäeval, on oodata ilusat ilma. Täiendavalt veel niipalju, et mida lähemal keskööle vahetab kuu faasi, seda ilusam ilm on järgneva 7 päeva jooksul. Ja mida lähemal keskpäevale, seda muutlikum ilm tuleb.

Pikale veninud kevadet on kasutatud uudismaa harimiseks, istutamiseks ja kastmiseks, kuid ka külviaeg pole veel möödas.

Juuni teisel poolel on õige aeg maha panna säilitamiseks mõeldud porgand, talirõigas, nuikapsas. Samuti võib külvata madalakasvulist aeduba, lillkapsast, hiina kapsast, jäasalatit. Ärge unustage teha aedtilli korduskülvi. Niiske muld on soodne ka mitmesuguste püsilillede seemnetega paljundamiseks.

Tuletan meelde ühe lugeja vanaaegse nipi herneusside vastu, mis on eriti oluline selle aedvilja korduskülvil. Kui taimed õitsemata hakkavad, puistake nad terves kõrguses üle kuuva tahmaga.

KADRIN LINNA

LUGEJA KÜSIB

Millega tõrjuda põldosja?

Kuidas põldosjast lahti saada? See vastik umbrohi on aia tagant ja naabrite tühjana seisvalt krundiit hoogsalt sisse tunginud.

Vastab

KADRIN LINNA

Aiaumbrohuna esineb põldosja (*Equisetum arvense*) suhteliselt harva. Peamiselt vallutab ta põllu- või jäätmaale rajatavaid uusi aedu ning lahjale mullale rajatud muru.

Tavaliselt kasvab taim niiskemal happelisel pinnasel teede ääres, kraavikallastel, niitudel, puisniitudel, aga ka põldudel, sest tihedalt kultuurtaimede seis põldosja ei lämmata. Suure ränija mürkainete sisalduse tõttu koduloomad rohelist osja meeleldi ei söö, kuid suuremas koguses on ta eriti ohtlik hobustele. Ainult varakevadel näksivad lambad eospäid kandvaid kollakaid või pruunikaid võsusid, rahvapärased lambanisid, mis pärast eoste valmimist närtsivad. Näljahäda puhul kõlbavad need inimtoidukski. Venemaal on piirkondi, kus on saanud tavaks kevadel küpsetada osjataidisega pirukaid.

Aprillis-mais valmivad osjal peenikesed tuulega levivad eosed. Suvist rohelist sügiseni kasvavat männasokstega võsu hüütakse kas oravasabaks, põldkuuseks või kuuskjalaks. Väga raskesti tõrjutavaks teevad põldosja allapoole künnikihti tungivad risoomid, mis olenevalt veerežiimist paiknevad 0,3–1 m sügavusel.

Mustjaspruuni kuni musta risoomi sõlmede kohal on ka kimbuke niit-

jaid juuri ning varutoitaineid täis mugulaid (läbimõõt kuni 1 cm), millest taim saab kevadel jõudu. Kui risoomides varud lõpevad, põldosi sureb. Seepärast on kõige tõhusam tõrjeviis taimest elujõud välja kurnata, hävitades korduvalt kõplamisega mullapinnale ilmuvad võrseid. Kaevamisel või künnil mullas katkenud-tükeldatud risoomid soodustavad hoopis umbrohu paljunemist.

Aiamaal herbitsiididega pritsimine ei aita, sest peenikestele männasokstetele ei jää vedelik külge.

Põldosja levikut saab pidurdada liigniisket maad kuivendades, happelist mulda lubjates ja mullaviljakust parandades.

Põldosja kasulikud omadused

Rahvameditsiinis kasutatakse põldosja mitmekülgselt. Taim rohelist kasvatatakse mais-juunis. Nendega on ravitud reumat, podagrat, kopsu- ja neeruhaigusi. Põldkuuse vannid on head külmavigastuste, mädaste haavade ja paisete korral.

Veterinaarias on põldosjapulbriga parandatud haavu.

Kosmeetikas on taim kasutatud sõrmeküüsi tugevdavate preparaatide valmistamiseks.

Värvimaks lambavillast lõnga halliks võetakse põldosja koos maarjajäaga.

Suure ränisisaldusega karedaid varsi kasutatakse majapidamises puhastusvahendina rooste eemaldamiseks, metallesemete poleerimiseks, puunõude küürimiseks.